

ACC. N:R M. 9250: 1-12 (blyerts, orig.)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland

Upptecknat av: Blenda Andersson

Härad: Albo

Adress: Sköda, Vislanda

Socken: Vislanda

Berättat av:

Uppteckningsår: 1943

Född år 1880 i

Lägnen om Vislands gamla och nya kyrka. (Ulmus b. 53.)

Skriv endast på denna sida!

Folksägner om Vislanda gamla och nya kyrka.

Folksägner berättar, att Vislanda sockens första kyrka byggdes av en fru vid namn Wisla. Och det säges, att hon var en av Regentinnan Blendas sköldmör som deltog med Värendskvinnorna i fältttåget mot Danskarna, då männen i Varend voro borta i krig. Och av de skatter som då föllo i hennes händer fonderade hon till detta fromma ändamål, att bygga en kyrka, som efter hennes namn kallades Vislanda kyrka. Och socknen kallas därför Vislanda än i dag. Det säges även, att hon skänkte tre gårdar till kyrkan till prästbol och kyrkovall. Dessa voro Ugnabygden, Tubbaremma och Hönetorp. Den förstnämnda som prästgård.

"Då köakan skulle böggas, va de ej sams om va hon hon skulle stå. Utan dä lätte de ett par tvillingoxa bestämma. Tvillingoxarna spändes däa för en trästock mitt i socknen, å sing finge oxana gå löske vart di ville. Å di stante inte förrän di komme te "Gamla Vislanda". Å dä oxaba stante skulle köakan böggas. Å hon böjdes dä mä. Men dä va så illavoät för socknen dä hon böjdes, för hon sto utanom socknen inklämd mellan Blädinge och Skätelöv socknä, så sockna boarna fingo färdasen half fjäringsväj ijömen Blädinge socken, för å komma te sin sockna köaka.

ACC. N:R M. 9250:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Å ägorna te prästgården i Gamla Vislanda gränsa än i dag endast några hundra meter mot Vislanda socken vid Skörda Lillgårdas mad."

En annan sägen förmäler, att där Vislanda äldsta kyrka skulle byggas skulle platsen helgas med att här offra ett levande djur. Detta skulle sättas kvick i jord, d.v.s. grävas ned levande, där kyrkan skulle stå. Det djur de skulle offra, var det första, de kom emot när de skulle börja bygga kyrkan. Vid gamla Vislanda kyrka var detta djur en vit kalv, och vid nya kyrkan (som byggdes 1794) en bock. Detta djurs ande, som kallades "kyrkegrimmen" troddes nattetid väkta och beskydda kyrkan, så ingen kunde göra kyrkan något illa.

Sägnen om Vislanda nya kyrka. När den nya kyrkan skulle byggas, voro församlingsborna ej sams om byggnadsplanen. Alla ville ha den mera centralt än den gamla, så de fingo närmare väg till nya kyrkan. Kyrkoherde Isac Heurlien begärde på en sockenstämma år 1779, att planen till kyrkbygget borde fastställas, så material kunde börja framföras. Alla vid stämman voro eniga därom. Men om byggnadsplanen kommo de ej överens. Somliga ville kyrkan skulle stå i Lindås, somliga i Glimminge, somliga i Aplamon, andra i Hönetorp.

"Men di konne inte samsas om planen då köäkan skulle stå, utan di fore ihop å böjte slöss å gräla te den grad, så prostten konne inte ta se före nöenting utan fick avbryta stämman

ACC. N:R M. 9250:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Å ägorna te prästgården i Gamla Vislanda gränsa än i dag endast några hundra meter mot Vislanda socken vid Skörda Lillgårdas mad."

En annan sägen förmäler, att där Vislanda äldsta kyrka skulle byggas skulle platsen helgas med att här offra ett levande djur. Detta skulle sättas kvick i jord, d.v.s. grävas ned levande, där kyrkan skulle stå. Det djur de skulle offra, var det första, de kom emot när de skulle börja bygga kyrkan. Vid gamla Vislanda kyrka var detta djur en vit kalv, och vid nya kyrkan (som byggdes 1794) en bock. Detta djurs ande, som kallades "kyrkegrimmen" troddes nattetid vackta och beskydda kyrkan, så ingen kunde göra kyrkan något illa.

Sägnen om Vislanda nya kyrka. När den nya kyrkan skulle byggas, voro församlingsborna ej sams om byggnadsplanen. Alla ville ha den mera centralt än den gamla, så de fingo närmare väg till nya kyrkan. Kyrkoherde Isac Heurlien begärde på en sockenstämma år 1779, att planen till kyrkbygget borde fastställas, så material kunde börja framföras. Alla vid stämman voro eniga därom. Men om byggnadsplanen kommo de ej överens. Somliga ville kyrkan skulle stå i Lindås, somliga i Glimminge, somliga i Aplamon, andra i Hönetorp.

"Men di konne inte samsas om planen dä köäkan skulle stå, utan di fore ihop å böjtte slöss å gräla te den grad, så prostten konne inte ta se före nöenting utan fick avbryta stämman

ett par timmar. Så te sist när de lungnat se så pass möet, så prosten kunne göra sin stämma hörd, franhöll han en annan fråja, som di allmänt gillade, nemligen att skaffa mera penningar till köäkebögget.

Först ätte fyra år blev byggnadsplanen te köäkan fastställd. Men onne denna ti va osämjan ute i söcken lika gruvli. Di grälade å sloss, disputerade, munhoggdes å slogs. Te sist ble dåj sams om, att försöka det gamla medlet med tvillingoxar. Men di fräjade först en klok gobbe håät di skolle bära se åt. Å han sa, att di skolle tianes å fastanes på prim(månskiftet) fälla ett träd mitt i söcknen. Å så skolle di spänna före ett par tvillingoxa vid trädet vid stöbben. Men först skulle oxana gå avigt omkring trädet tre gangä. Sing skölle de låta oxana gå löske vart di velle, å då di stante skolle köäkan böggas. Å oxana stante ve Lindås, då köäkan ståä. Å så ble då slut mä den tvisten.

++

Hur Skatelövs kyrka fick sitt namn. Berättat av min mor född 1835, i Skatelöv s:n, Kronobergs län.

"Vid den tiden då Skatelövs första kyrka byggdes, bodde i Norrgårdsbacke mellan Skatelövs kyrka å Huseby en jätte mä sin familj. Å jätten konne inte tåla varken kyrkan eller prästen, utan han hade sagt, att han skolle fördärva hela basket. Prästen gick därför i ständig rädsla för jätten. Men

ACC. N:R M. 9250:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

te slut tappa prästen hälanet(sitt mod) å gick te en klok
gobbe å fräja hömen, häät han skulle bära se te, så han ble å
med jätten.

"Jj", sa den kloke, "kan du lista ut vad han hter, så du
kan säga hans namn, så mistä jätten sin makt, å kan ej skada
varken dig ella körkan."

Så en natt, när prästens dräng gick förbi Norrgårdsbacke,
hörde han barnaskrik, å så hörde han, att någon sjön vaggvisor.
Han stante å lyddes: å då hörde han inifrån backen:

Vyss, vyss, vyss,
gråt ej barnen mina.
I möän kömmä Skattelyd
hem mä prästens enda
höna."

Drängen talade om för prästen vad han hade hört. Å då för-
stod prästen att jätten hette Skattelyd. Å nu feck både kör-
kan å socknen heta skattelyd", vilket socknen hette ända
fram på 1600-talet. Men nu för tiden kallas denna socken för
Skatelöv.

Skatelövs ena kyrkklocka.

En gång när de ringde samman i Skatelöv vid den gamla kurkan, som stod nära stranden vid sjön Åsnen, råkade ringaren röcka så hårt i klockesträngen, så klockan slog om och ramlade ned i sjön Åsnen, å for bort te "Åsne kåve." Den andra kyrkeklockan kunde inte glömma sin make, utan när de ringe med henne, så "sang hon:

"Bing, bang,

Bing, bang.

Klockan sagn

Min make ligger

i Åsne kåve."

Prästen utlovade en stor belöning till den, som drog upp kyrkklockan ur sjön. Många försökte att göra det, men så snart de fått klockan ett stycke oppp mot vattenytan, försvann den åter i djupet.

Te slut sa en bonne te prästen: "Få ja prästens oxa, så ska ja ta öpp körkekläckan." Prästen lovade hömen oxana, ess dä löckades för hömen(honom) å få öpp klockan ur sjön.

Bonnen hade fräjat en klok gobbe, häät han skulle göra. Å den kloke hade sagt, att han skulle skaffa sig ett par tvillingoxa å låta dem dra öpp klockan. Men bå bonnen å hans medhjälpare skulle va tianes å fastanes, nä di gjore detta ella

ACC. N:R M. 9250:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

löckades dä inte för dem.

Bonnen gjore som den kloke hade lärt hömen. Å när han hade fått öpp kökreklockan på landbacken ve kanten ve sjön, ble han så gla, så glömde att han skolle tia, å utropade: "Nu ä oxäna mina!" Å mä däsamma for kyrkklockan tillbaka i sjön och försvann för alltid."

Upptecknat av Blenda Andersson, Skörda, Vislanda.

ACC. N:R **M. 9250:1.**

Landskap: *Småland*

Upptecknat av: *Blinde Anderson*

Härad: *Albo*

Adress: *Thörns, Vislanda*

Socken: *Vislanda*

Berättat av: *Mine föräldrar*

Uppteckningsår: *1943*

Född år *1880* i *Vislanda sm*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

*Folkräpans
om kyrkan*

*Folkräpans om Vislands gamla
och nya kyrka.*

*Folkrapan berättar, att Vislands
gamla fräsa kyrka byggd av en
fara vid namn Wiska. Och det sägs,
att han var en av Renshemman
Abrahamssköldmans som deltog
med Renshemman i fästning
mot Danstarna, då många i
Visland var borta i krig. Och av de
skallar som då föll i kriget kunde
funderade han till detta främre
ändamål, att bygga en kyrka.*

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 9250:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Folksä-
ner om
kyrkor

som för sinne namn kallades
Visländs kyrka. Och socknen kallas
Väster Visländs är i dag.
Det sägs ännu, att den älskade
En gårdar till kyrkan. En präst-
gård och kyrkogård. Dessa voro
ägnade åt den. Tubbarerna och Hön-
torp. En förtämlande som prästgård.

"Den högher skulle byggas
i de y. som om en ~~en~~ hon
hon skulle stå. Utan det lilla de
ett par Förlingsta brödrarna.
Förlingstarna. Men de här två en
frälsare med i socknen, i
ring finger stana på kyrkan
i. Förling. I de stanta. Inte för
en de komma till "Gamla Visländs"
4 de stana stanta skulle högher

ACC. N.R. M. 9250:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

bäggas. I den bäggen då må
nu de som är utsvärd för rik-
san de som bjuder, för den
sta utsvärd riksen i riksländ
man. Blådinga och Skatellöv
na, så riksen bearna finge färdas
en half färdsvärd genom Blå-
dinga riksen, för att riksen
te sin riksen riksen.

Tidning
nr om
kyrkan

I ägarna te perstegårdarna i
gamla Västlands gränse är i
dag endast några hundra meter
mot Västlands riksen vid Sköda
Kilgärda mark.

Den gamla riksen färdas, att
den Västlands riksen riksen riksen
riksten riksen riksten riksten
riksten riksten riksten riksten.

ACC. N.R. M. 9250: 4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 4

kyrbo-
sagor

kyrk. Detta kyrka, som är
i kyrkan, är en kyrka, som
är kyrkan, som är kyrkan. Det kyrka
de kyrkan, som är kyrkan, som
de kyrkan, som är kyrkan, som
bygga kyrkan. Vid kyrkan, kyrkan.
kyrkan, som är kyrkan, som är kyrkan.
och kyrkan, kyrkan (som byggdes
1794) är kyrkan. Detta kyrka, som
som kyrkan, kyrkan, kyrkan. Detta
kyrkan, som är kyrkan, kyrkan.
kyrkan, som är kyrkan, kyrkan.
kyrkan, som är kyrkan, kyrkan.

Kyrkan är kyrkan, kyrkan.

Kyrkan är kyrkan, kyrkan.
som kyrkan, kyrkan, kyrkan.
kyrkan, kyrkan, kyrkan.
kyrkan, kyrkan, kyrkan.
kyrkan, kyrkan, kyrkan.

ACC. N:R. M. 9250:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV 5

Närman var till nya kyrkan. Ryttsbänk
Isak. Ryttsbänk byrde på en sortens
stämman år 1779, att planen till kyrka
byggt under fastställas, så material
kunde byta framföras. ^{vid stämman} Sedan inga
därmed. Men om byggnadsplanen kom-
na de i förord. Gombiga vill
kyrkan skulle stå i dindes, somliga
i Glimminge, somliga i Sjöman, i
andré i Hålsjö.

"Men de kom inte samman och
om planen då förklarades skulle stå.
utan de förs. itap i bäfte stov
i gräs. Te den gård, så prästen
kommer inte till. En förs. stämman
utan fullt inbryta stämman att part
frånvarande. Te det när de långt
så på part stift, så prästen
kommer inte till."

Rytts-
sagor

ACC. N:R. M. 9250:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

kunnagöra sin stämman. Lörd.
framhåll. han en annan fråga,
som di allment gillade, menligen
att skaffa mera penningar till
Hälsbäggat.

Fört. Lilla färga är blev byggnad-
planen. Fr. Hoabens fastställt.

Min omme denna L. va. o. omgärans
ute i socknen lika gruvor. Di
grävalda i drott, disputerade, men
hoppas i. utgå. Fr. ist. Lilla Lilla
som om, att försöka det gamla
målet med. Förläggarna. Men di
fräjd. ist. en hel. god. haat
di. ist. bär. sa. ist. i. han sa,
att di. skulle. Lian. i. fastans
pi. pain. (men skilt) färga. att
häd. med. i. Lian. Fr. sa

kyrka
säger

ACC. N:R. M. 9250:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 7
Hyrko-
sagens

skulle de spåra för ett par
fullingsta vid Trädet vid
stebben. Men först skulle otarna
gå avigt omkring Trädet för
gång. Lång skulle de låta ot-
arna gå förbi värt de ville,
o de de stant skulle bråken
börjas. I otarna stant av
lindas, de bråken stia. I så
ble de slut må den Tristans.

II

Huv. Thetelövs hyrka. Fick sitt
namn. Berättat av min mor, född
1835, i Thetelöv socker, Kronobergs län.

När den tiden de Thetelövs
fösta hyrka bygs de, bodde i

ACC. N:R. M. 9250:8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV 8

Vår gästbarnen mellan Thelma
hyska i Husby en jätte med sin
familj. Den jätten kommer inte
"Lala" varken någon eller prä-
sten, utan han hade sagt att
han skulle fördärva hela
biskop. Prästen gick därför i
ständig rädsla för jätten. Nu
te slut tappa prästen balansen,
och gick till en lokal gäst i fräja
hörn, så att han skulle bära sig. Prä-
sten kan bli så radda jätten.

"Ja," sa den berömda. "Om de
lita ut vad han heter, så kan
han säga hans namn, så måste
jätten ^{sin} snart, i sin i skada
varken dig eller biskopen."

"Ja," sa snart, när prästen dräng

Kyrko-
sagor

11.
sitt ord.

ACC. N.R. M. 9250:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV 9

gick förbi Torgarsbacken, hörd
han barnaskratt, & så hörde
han, att någon sjöng mazzurion.
Han stannade & lyddes, & då hörde
han en kvinnas bakken:

Vys, vys, vys,
grät ej barnen mina,
I minnens kammare I hälslyd
hvar minnens parästning under
hörn."

I söngens slutet var för gästerna
vad han hade hört. I de följande
prästen att gäta hvar I hälslyd,
I sin lida både höras & sicks-
minnens lida I hälslyd, "vickat minnens
hvar under fram på 1600-talet.
Min min för tiden kunnat denna
anden för I hälslyd.

Byrka
söngs

ACC. N.R. M. 9250:10.

#

Thaddeus ena handplocka.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10
Thyaka
segner

Den gine niska d' ängde samman
i Thaddeus vid den gamla kyrkan,
som stod nära Thaddeus vid
den gamla rikets staden
roste så hett i hettsträngen,
i hettan slog den ut den
sida med sin lön, i en
bort till "Sinn" hett. Den andra
handplocken kunde inte glän-
sa sig, utan var
den enda som kunde se den
då.

"Bing, Bing,
Bing, Bing,
Hettan segner

min make ligger
i sin kammare.

Prästen utlovade en stor be-
löning till den som drog upp
kyrkulådan ur djupet. Man
försökte att göra det men så
snart de fått lådan ut trycks
opp mot vattensytan, förvaras den
der åter i djupet.

Till det så en bonde till prästen:
"Gå för prästens öra, så ska jag
ta upp kyrkulådan." Prästen
lovade honom att om, att då
belönades för honom (= honom) att
få upp lådan ur djupet.

Bonden hade fränt en klack
gubbe, så att han skulle göra i den
klack. Han sa, att han skulle

Hyck-
regna

ACC. N:R. M. 9250:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 12

Thybo-
sägnas

skaffe sig ett par Fuddingar i
lita, som de äro kända.

Nu då barmen i hane medhjäl-
pare sken va. tinner i fäthar,
nå de göra detta, eller förkader
då intet för dem.

Barmen göra som den blake, hade
löst honom i när han hade
fäst opp hörbeklankan på landburen
och katten var rön, ble han så
glad, att glömda att han skulle
få, att utropade: "Nu ä otäna
rinn!" I må de sanna för
högsklankan kuden i rön
och förvarn för milt."

Receptet av Blunda An.